

Отже, пріоритетним напрямком розвитку бухгалтерського обліку є його модернізація в державному секторі і перехід на методологічні засади, сформовані на основі міжнародних стандартів.

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2009 р. №1541. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
2. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору» від 23.01.2015 №1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15>
3. Корягін М.В., Куцик П.О. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2016. 276 с.
4. Китайчук Т.Г. Модернізація бухгалтерського обліку в державному секторі: проблеми перехідного періоду. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. №7. С.106-117.

Інна Мельничук

Тернопільський національний економічний університет

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах вітчизняні підприємства орієнтують свою діяльність на посилення ринкових позицій за рахунок впровадження обґрунтованих управлінських дій під впливом змін у зовнішньому середовищі, виходячи з існуючих організаційно-технічних та фінансових можливостей. Слід зазначити, що в умовах кризи та жорстокої конкуренції більшість підприємств спрямовують свій фінансово-економічний потенціал на стабілізацію внутрішнього середовища, відмовляючись від реалізації перспективних стратегічних проєктів. В майбутньому це призведе до того, що підприємства не зможуть відповідати існуючим ринковим вимогам, і розвиваючись без нових, більш ефективних, стратегічно-орієнтованих дій в умовах динамічного середовища, ризикують опинитись за межею інтеграційних процесів управління та розвитку пріоритетних видів виробничо-господарської діяльності.

Питання формування обліково-аналітичної системи для забезпечення стратегічних цілей з метою сталого розвитку підприємства набуває значної популярності. Проблеми розвитку стратегічно-орієнтованої

системи обліку та звітності на основі на основі використання даних фінансового та управлінського обліку, а також інформації, отриманої з альтернативних джерел, висвітлюють Р. Ф. Бруханський [1], В. А. Дерій [2], Я. Д. Крупка [3], А. А. Пилипенко [4], М. С. Пушкар [5], А. О. Фатенок-Ткачук [6]. Поєднання даних стратегічного обліку та аналізу дасть нам можливість сформувавши надійне обліково-аналітичне забезпечення формування стратегії розвитку підприємства [1; 6]. А. А. Пилипенко, крім інтеграції систем управління та обліку, додає в алгоритм організації обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку підприємства – стратегічне прогнозування та планування (бюджетування) [4]. Іншим напрямом стратегічних орієнтирів обліково-аналітичної системи є охоплення нетрадиційних об'єктів відповідно до потреб управління, діяльності менеджменту, яка пов'язана з своєчасним реагуванням на зміни, внаслідок зміни економічних умов та появи нових видів діяльності [5]. Інноваційно-інвестиційну спрямованість управління стратегією підприємства, як пріоритетну, розглядає в своїх працях Я. Д. Крупка [3]. Не менш важливим для забезпечення ефективного управління в довгостроковій перспективі, як вказує В. А. Дерій, є вчасне виявлення економічних загроз та розробка заходів для зменшення втрат і підвищення економічної безпеки [2, с. 198].

Чинна нормативно-правова та методична база бухгалтерського обліку й звітності в Україні зорієнтована на традиційні види діяльності, а саме операційну, фінансову та іншу. Разом з тим, в сучасних умовах ведення виробничо-господарської діяльності суб'єктами підприємництва з метою підвищення конкурентоспроможності та прибутковості, виникає необхідність освоєння нових видів діяльності. Такі види діяльності як інвестиційна, інноваційна, науково-дослідна діяльності вирішують проблему конкурентоспроможності підприємства. Управління процесом формування прибутків та використання інвестиційних ресурсів в напрямку реалізації інвестиційно-інноваційних проектів та програм є основним джерелом фінансового благополуччя й подальшого розвитку суб'єктів господарювання. В зв'язку з чим, ставляться нові вимоги до інформації, необхідної для такого управління, що забезпечується сучасною системою бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Вітчизняна нормативно-правова база у сфері обліку зумовлює необхідність по-новому оцінити методичні принципи й прийоми щодо формування витрат і доходів від інвестиційної діяльності, застосування інновацій на підприємствах, процесу розподілу прибутку за напрямками, що в сучасних умовах мають пріоритетне значення. Помітно підсилилася потреба в більш глибокому і реалістичному з позицій практичної дійсності розробленні методологічних питань формування й використання інвестиційних ресурсів, і зокрема, капіталу підприємства. Результати

досліджень щодо вирішення організаційно-методичних проблем обліку доходів та витрат інвестиційно-інноваційної діяльності, її виокремлення та порядок списання на фінансові результати потребують детального вивчення й уточнення.

З метою розширення інформаційної бази для тактичного, стратегічного управління визнано за доцільне доповнити План рахунків відповідними субрахунками з обліку інновацій, а саме «Виробництво інноваційної продукції» (для узагальнення витрат з виробництва інноваційної продукції), «Інновації капітального характеру» (для обліку капітальних інновацій), «Інноваційна продукція» (для обліку новоствореної продукції).

В окремих випадках виникає необхідність ведення обліку інноваційних витрат, доходів і результатів за центрами їх виникнення, яка впливає з вимог внутрішньогосподарського обліку щодо забезпечення управління інформацією про ефективність створення, впровадження та використання нововведень у сфері виробництва і збуту. З цією метою може виникнути потреба у відкритті окремих субрахунків й аналітичні рахунки третього та четвертого порядків для відокремленого обліку доходів, витрат і результатів на підприємствах, що здійснюють реалізацію інноваційних проектів та програм. Застосування такого підходу сприятиме розширенню інформаційних потоків для розкриття інформації про інноваційні витрати, інноваційні доходи, прибутки (збитки) від виконання і впровадження інноваційних проектів та програм і прийняття на основі цього відповідних управлінських рішень. Така облікова інформація є достовірною базою для оцінки й аналізу ефективності інновацій.

Для ефективного функціонування підприємства в довгостроковій перспективі, важливе значення має обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою, що дасть можливість сформулювати надійну стратегію розвитку підприємства. Сучасна обліково-аналітична система має відповідати стратегічним цілям підприємства. Тому при її побудові слід враховувати інформаційні потреби управління, внутрішні фактори мікросередовища та вплив зовнішніх факторів макросередовища.

Формування методики та інструментів комплексної оцінки економічних можливостей і перешкод у діяльності суб'єктів господарювання, виявлення його сильних і слабких сторін повинна базуватись на достовірних обліково-аналітичних даних. Однак існують певні проблеми, пов'язані з удосконаленням інформаційного забезпечення економічної безпеки, можливістю розкриття витрат і вигод, пов'язаних з діяльністю, пов'язаною з економічною безпекою, в системі фінансового й управлінського обліку та їхньою аналітичною оцінкою.

Для управління важливо володіти інформацією про ефективність наявних виробничо-господарських процесів з деталізацією витрат і

доходів, пов'язаних із здійсненням тієї чи іншої діяльності (ефект від запровадження заходів із виявлення і запобігання економічних загроз, порушення економічної безпеки тощо). В цьому випадку виникає потреба в деталізації синтетичного обліку і конкретизації аналітичної складової реєстрів (звітності), і особливо, рахунків бухгалтерського обліку як способу групування і розшифрування інформації про елементи господарської діяльності підприємств.

Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства необхідно сприймати з двох позицій впливу: 1) внутрішніх чинників (крадіжки, навмисне завдання матеріальної шкоди підприємству, доведення його до штучного банкрутства, бухгалтерсько-звітні порушення, попередження спроб розкриття комерційної таємниці підприємства і т. д.); 2) зовнішніх чинників (виявлення недобросовісної конкуренції, проведення слідчих дій, відновлення первинного і зведеного обліку після пожежі, катастрофи, атак хакерів тощо).

Таким чином, при організації такої системи управління, коли менеджмент веде пошук та освоєння нових форм діяльності, сприяє прогресу і/або удосконаленню існуючих технологій виробництва, нові об'єкти обліку повинні розкривати повну інформацію з метою прийняття ефективних управлінських рішень, облікова система має бути варіативною і креативно налаштованою до змін господарського середовища і сприяти забезпеченню управлінських потреб у необхідній інформації.

Література

1. Бруханський Р.Ф. Стратегічна обліково-аналітична система аграрних підприємств: вимоги, користувачі, суб'єкти генерування інформації. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації* : Міжнародний збірник наукових праць. 2016. Випуск 1. С. 5-14.
2. Дерій В.А., Мельничук І.В. Бухгалтерський облік, аналіз і аудит у системі управління витратами на економічну безпеку. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2019. №3. С. 197-208.
3. Крупка Я.Д., Питель С.В., Мельничук І.В. Облік, оподаткування і правове регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності : навч. посіб. – 3-тє вид., переробл. і доповн. Тернопіль : Крок, 2017. 264 с.
4. Пилипенко А.А. Організація обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства : наукове видання. Харків: ХНЕУ, 2007. 276 с.
5. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів) : монографія. Тернопіль: Карт-бланш, 2006. 334 с.
6. Фатенок-Ткачук А.О. Організація обліково-аналітичного забезпечення процесу формування стратегії розвитку підприємства. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. №2. С. 82-88.